

5. Χώρα Οττεντότων, 6. Νήσους Νοτίου Αφρικής. Αυτές διακρίνονται σε Ανατολικές, όπως η Μαδαγασκάρ, η γαλλική Βουρβών, η αγγλική Άγιος Μορίττος / Μαυρίκιος και δυτικές, όπως η Αγία Ελένη, υποτελής των Άγγλων και κατά το παρόν φυλακή του Ναπολέοντος.

ΠΗΓΗ: Κούμα Κ.Μ., *Σύνοψις επιστημών δια τους πρωτοπείρους...*, Βιέννη 1819, σ. 202-208.

αφρόνιτρον: [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] το νίτρο που παρουσιάζεται με τη μορφή αφρού και θεωρείται το αραιότερο νίτρο που εμφανίζεται στην επιφάνεια της γης. Το νίτρο διαμορφώνεται σε κρυστάλλους πρισματικούς οκτάεδρους. Παρουσιάζεται με τη μορφή λεπτών νημάτων ή ήλων.

ΠΗΓΗ: Βουλγάρεως Ευγενίου, *Τα αρέσκοντα τοις φιλοσόφοις...*, Βιέννη 1805, σ. 274.

βαβυλωνιακαί ώραι: [ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ] επειδή οι Βαβυλώνιοι λάτρευαν τον ήλιο, θεωρούσαν ως αρχή της ημέρας την εμφάνισή του, αρχίζοντας τη μέτρησή της από τη στιγμή της ανατολής και χωρίζοντας μέχρι την επόμενη ανατολή 24 ώρες.

ΠΗΓΗ: Γορδάτου Κωνσταντίνου Χίου, *Εγχειρίδιον Περί της των Σφαιρών Χρήσεως...*, Βενετία 1730, σ. 41.

Βαγδάτ: [ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ] πόλη του Ιρακβαβελί, κοντά στον Τίγρη, μεγάλη αλλά ολιγάνθρωπος, μητρόπολη των παλαιών Καλιφών (χαλιφών). Πλησίον της υπάρχουν σωροί από πέτρες και σημεία οικοδομών που θεωρούνται λείψανα της ονομαστής πόλης Βαβυλώνας.

ΠΗΓΗ: Κούμα Κ.Μ., *Σύνοψις επιστημών δια τους πρωτοπείρους...*, Βιέννη 1819, σ. 195.

βάγκοι: [ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ] οι δημόσιες τράπεζες, π.χ. ο βάγκος της Λόνδρας.

ΠΗΓΗ: Αγνώστου, *Διδασκαλία Εντελής συστηματική...*, Ιάσσιον 1817, σ. 82-85.

Βάγκοι: [ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ] οι τράπεζες. *Εις τας μεγάλας εμπορικές πόλεις, ως εις το Αμστερδάμ, Χαμβούργον, Βενετίαν, Γένουαν και εις λοιπάς, εσυστήθησαν, προς ευκολίαν των πραγματευτών και Τραπεζιτών, Βάγκοι. Είναι τόποι (οίκοι), όπου οι πλούσιοι, υπό την εγγύησιν της διοικήσεως, καταβάλλουσι τα χρήματά των πραγματικώς, δια τα οποία ο Βάγκος, δια μικράν τινα πληρωμήν, κρατεί λογαριασμόν εις τα κατάστητά του, εν οίς κρατεί λογαριασμόν (παρτίδα) δια το καθ' ένα, όστις έχει εις τον Βάγκον χρήματα, εις την οποία πιστούται δι' όσα δίδει και χρεούται δια όσα λαμβάνει. (τράπεζα)*

ΠΗΓΗ: Δούκα Κωνσταντίνου Μ., *Πρακτική Αριθμητική...* τόμ. Β', Βιέννη 1820, σ. 181.

βάλσαμον: [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] πτητικό έλαιο το οποίο με το οξυγόνο μεταβλήθηκε εν μέρει σε ρητίνη, εν μέρει σε οξύ.

ΠΗΓΗ: Βαρδαλάχου Κωνσταντίνου, *Φυσική Πειραματική...*, Βιέννη 1812, σ. 335.

βάνουσοι: [ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ] όσοι επεξεργάζονται τα μέταλλα στις καμίνους.

ΠΗΓΗ: Παπαδοπούλου Νικολάου, *Ερμής ο Κερδώς...*, Βενετία 1815, σ. 7.

βαρεία: [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] παλαιότερη ονομασία της ήταν *βαρεία γη*, λόγω του βάρους της. Άλλοι την εντάσσουν στην κατηγορία των καλίων για τη γεύση, τη δύναμη, την εφέλκωση και το ευδιάλυτό της. Δεν βρίσκεται ποτέ καθαρή στη φύση, αλλά πάντοτε ενωμένη με οξέα και μάλιστα με το θεικό και ανθρακικό και με αυτά αποτελεί βαρύτερες πέτρες. Εξαγόμενη δια της τέχνης έχει πάντοτε μικρό όγκο, στερεό, τεφρώδες, σκληρό, εύθρυπτο, δριμύ, καυστικό, *φαρμακερό*. Βάφει με βαθύ πράσινο χρώμα το *καταπότιον του ίου* (σιρόπι της βιόλας), αναλύει και διαφθείρει τις ζωικές ουσίες. Ενώνεται με φωσφόρο, θείο, θειούχο υδρογόνο και αποτελεί την υδροθειούχο βαρεία χωρίς οσμή. Μπορεί να κρυσταλλώνεται. Τη χρησιμοποιούμε στη Χημεία, για να γνωρίσουμε το θεικό οξύ. Στην ιατρική η χρήση της δεν είναι γνωστή, πλην λίγων περιπτώσεων, με μεγάλη όμως προσοχή, γιατί είναι *φαρμακερή*. (σημ.: βάριο.)

ΠΗΓΗ: Βαρδαλάχου Κωνσταντίνου, *Φυσική Πειραματική...*, Βιέννη 1812, σ. 184-186.

βαρέλι: [ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ] μονάδα μέτρησης βάρους για το λάδι στη Γένοβα. 1 βαρέλι ισοδυναμεί με 1000 λίτρες Βενετίας.

ΠΗΓΗ: Αγνώστου, *Ζυγόμετρον...*, Βενετία, 1803, σ. 27.

βαρόμετρον (αεροβαρόμετρον η αεροσκόπιον): [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] όργανο με το οποίο μετρείται και εξετάζεται το βάρος του αέρος. Προήλθε από τον Τορρικήλλιο σωλήνα.

ΠΗΓΗ: Δαρβάρεως Δημητρίου Νικολάου, *Επιτομή Φυσικής...*, τόμ. Β', Βιέννη 1812, σ. 66.

βαρόμετρον: [ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ] όργανο που προσδιορίζει αν ο αέρας είναι *αίθριος, χαλαζώδης ή αστραπιαίος*.

ΠΗΓΗ: Πύρρου Διονυσίου του Θεεταλού, *Γεωγραφία Μεθοδική Απόσης της Οικουμένης...*, Βενετία 1818, σ. 114.

βάρος: [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] η δύναμη με την οποία το σώμα φέρεται προς τα

κάτω, λαμβανόμενη τόσες φορές, όσες η μονάδα περιέχεται στον αριθμό των ελαχίστων μεριδίων που περιέχονται από τον όγκο του σώματος.

ΠΗΓΗ: Θεοτόκη Νικηφόρου, *Στοιχεία Φυσικής εκ νεωτέρων συγγραμμάτων*, τόμ. Α', Λειψία Σαξωνίας 1766, σ. 65.

βάρος: [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] η δύναμη με την οποία τα σώματα που ανήκουν στην επιφάνεια της γης, αν τα αφήσουμε στον αέρα ή στο κενό, πέφτουν, καταγράφοντας κάθετη γραμμή στον ορίζοντα. Από τα μέχρι τώρα γνωστά επίγεια σώματα, τόσο τα στερεά όσο και τα ρευστά είναι όλα βαρέα. Η βαρύτητα του αέρα είναι κάτι το οποίο έχει αποδειχτεί σαφώς, ενώ οι περισσότεροι των φιλοσόφων μαζί και ο Βουιλαιός στηριγμένοι σε σταθερές και ακριβείς παρατηρήσεις, αποδέχονται τη βαρύτητα του πυρός. Ολικό βάρος ενός σώματος είναι το άθροισμα του βάρους των επιμέρους μερών από τα οποία ένα σώμα αποτελείται.

ΠΗΓΗ: Παμπλέκη Χριστόδουλου, *Περί Φιλοσόφου, Φιλοσοφίας...*, Βιέννη 1786, σ. 128-131.

βαρύ φλογιστόν γάζον: [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] ο αέρας που προέρχεται από σώματα σε κατάσταση σήψης, λάσπη, βάλτους, αφοδευτήρια, λάκκους. Λόγω του μεγαλύτερου ειδικού βάρους του ονομάζεται βαρύ φλογιστόν γάζον ή μεμφιτικός και ελώδης αήρ. Εξαιρουμένου του ειδικού του βάρους, το βαρύ φλογιστόν γάζον έχει όλες τις ιδιότητες κοινές με το ελαφρόν.

ΠΗΓΗ: Δαρβάρεως Δημητρίου Νικολάου, *Επιτομή Φυσικής...*, τόμ. Β', Βιέννη 1812, σ. 102.

βαρύτης ειδική ρευστών: [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] το βάρος ενός σώματος όταν παραβάλλεται προς το βάρος ενός άλλου σώματος που έχει ίσο με αυτό όγκο.

ΠΗΓΗ: Θεοτόκη Νικηφόρου, *Στοιχεία Φυσικής εκ νεωτέρων συγγραμμάτων*, τόμ. Α', Λειψία Σαξωνίας 1766, σ. 285.

βαρύτης: [ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ] η δύναμη που δοκιμάζουμε κάθε στιγμή και δια της οποίας όλα τα σώματα προσκολλώνται στη γήινη σφαίρα και πέφτουν πάλι μόνα τους μόλις απομακρυνθούν από αυτήν και είναι ελεύθερα. Η βαρύτητα είναι το αποτέλεσμα μιας γενικής δυνάμεως διασκορπισμένης σε όλη τη φύση. Υπάρχει σε όλα τα σώματα καθώς και στη γήινη σφαίρα.

ΠΗΓΗ: Φιλιππίδου Δ.Δ., *Επιτομή Αστρονομίας...*, τόμ. Β', Βιέννη 1803, σ. 265-268.

βαρύτης: [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] δύναμις κατεπίγουσα που κατευθύνει όλα τα σώματα της γης με φορά κάθετη προς τον ορίζοντα της γης (του τόπου). Αν τίποτε δεν εμποδίζει την κίνησή τους, τότε τα σώματα κινούμενα ακολουθούν την κάθε-

τη προς τον ορίζοντα φορά. Αν κάτι εμποδίσει την κίνησή τους, η δύναμη αυτή τα συνθλίβει διαρκώς και συμπαρασύρει —συνωθεί— το κώλυμα προς την αυτή φορά. Διπλά επομένως τα αποτελέσματα της βαρύτητας: κίνηση και κατάθλιψη (πίεση). Όλα τα σώματα έχουν βαρύτητα, είναι όμως άγνωστο τι είναι αυτή και ποιο το αίτιό της. Υποθετικά θεωρούνται όσα έχουν ως τώρα αναφερθεί ως αίτια, καθώς αγνοούμε τη φύση του σώματος. Είναι πάντως δύναμη όχι αυθύπαρκτη αλλά συνυπάρχουσα στα υλικά μερίδια των σωμάτων, αδιάπαστη από αυτά και αχώριστη. Ενεργεί στα σώματα που βρίσκονται στο κενό της πνευματικής αντλίας, στα ηρεμούντα, όπως και στα κινούμενα και η ενέργειά της είναι ανάλογη προς την ποσότητα των υλικών τους μεριδίων. Η βαρύτητα διαφέρει από το βάρος. Διακρίνεται η βαρύτητα σε απόλυτη, που είναι δύναμη κατεπείγουσα και ευδύνουσα πάντα τα εν τη γη σώματα προς την κάθετο προς τον ορίζοντα φορά και ειδική, που είναι η σύγκριση του βάρους δύο σωμάτων που έχουν ίσο όγκο.

ΠΗΓΗ: Θεοτόκη Νικηφόρου, *Στοιχεία Φυσικής εκ νεωτέρων συνεραμισθέντα*, τόμ. Α', Λειψία Σαξωνίας 1766, σ. 64-87.

βαρύτης: [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] η ορμή με την οποία τα σώματα φέρονται αυτομάτως προς τη γη, αν τα αφήσουμε να πέσουν. Αναφύεται από κάποιο αίτιο απροσδιόριστο, είναι ανάλογη της ύλης και όχι της επιφανείας των σωμάτων. Η ενέργεια της επεκτείνεται σε απέραντα διαστήματα και μειώνεται κατά διπλάσιο λόγο σε σχέση με τα διαστήματα. Οι ιδιότητες αυτές συνάγονται από τα φαινόμενα και όχι από υποθέσεις. Η βαρύτητα υπάρχει πραγματικά, ενεργεί σύμφωνα με τους παραπάνω νόμους και είναι υπεύθυνη για κάθε κίνηση του ουρανού και της θάλασσας.

ΠΗΓΗ: Βουλγάρωφ Ευγενίου, *Τα αρέσκοντα τοις φιλοσόφοις...*, Βιέννη 1805, σ. 124-131.

βαρύτης: [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] η κλίσις ή σπουδή των σωμάτων να κινούνται προς το κέντρο της γης. Η δύναμη της βαρύτητας αποδεικνύεται σε όλα τα σώματα και παντού στη σφαίρα της γης μας, σε οποίο τόπο και αν βρίσκονται. Για την καταπολέμηση της δεισδαιμονίας αναφέρονται τα εξής: Η προσπάθεια μερικών ανθρώπων να χρησιμοποιούν μαγικό ραβδί για να αποκαλύπτουν φλέβες μετάλλων ή θησαυρούς δεν πρέπει να ερμηνευτεί με την απόδοση κάποιων μαγικών ιδιοτήτων στο ραβδί αυτό. Αλλά το ότι η ράβδος χτυπά τη γη είναι κάτι που πρέπει να αποδοθεί στην ελαστικότητα και βαρύτητά της.

ΠΗΓΗ: Κανέλου Στεφάνου, *Φυσική Δημώδης εις Παύσιν της Δεισδαιμονίας...*, Βενετία 1810, σ. 75-90.

βαρύτης φυσική: [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] η δύναμη με την οποία ένα σώμα τείνει

προς κάποιο κέντρο. Διαφέρει από το βάρος, γιατί αυτό είναι δύναμη με την οποία τα *επίγεια* σώματα τείνουν προς κάποιο κέντρο, ενώ με τη βαρύτητα *άπαντα* τα σώματα, ουράνια και επίγεια, τείνουν προς κάποιο κέντρο. Καθολική ιδιότητα της ύλης η βαρύτητα, σε όλα τα σώματα που αποτελούν μέρη του πλανητικού συστήματος. Παρατηρείται ακόμη και στους πλανήτες που έχουν την τάση να πλησιάζουν ο ένας τον άλλο, όπως η σελήνη τη γη και η γη τη σελήνη και οι δύο μαζί τον ήλιο. Όλα τα σώματα του πλανητικού συστήματος έχουν την τάση να έλκονται από τον ήλιο κατά το αντίστροφο των τετραγώνων των μεταξύ τους διαστημάτων. Την αιτία της τάσης αυτής επιχειρήσαν να ερμηνεύσουν οι θεωρίες των περιπατητικών, επικουρείων, γασσενδιστών, καρτεσιανών, ο Ουηγένιος, ο Βιλφιγγκέρος, ο Λεϊβνίτιος, ο Κλάρκιος, ο Νεύθων, ο Γραβεσσάνδιος. Η βαρύτητα της γης δεν είναι ίδια σε όλα τα μέρη της γης. Είναι μεγαλύτερη στους πόλους και μικρότερη στον εξισωτή (ισημερινό).

ΠΗΓΗ: Παμπλέκη Χριστόδουλου, *Περί Φιλοσόφου, Φιλοσοφίας...*, Βιέννη 1786, σ. 140-167.

βαρύτητα ελκυστική ή ελκτική: [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] δύναμη με την οποία ένα σώμα ενεργεί σε άλλο που απέχει από αυτό και το κάνει να βαρύνει (να έλκεται) προς αυτό. Π.χ. η γη έλκει τα σώματα που πέφτουν σ' αυτή, τα σώματα βαρύνουν προς τη γη. Ο μαγνήτης έλκει το σίδηρο και ο σίδηρος βαρύνει προς το μαγνήτη.

ΠΗΓΗ: Γαζή Ανθίμου, *Γραμματική των Φιλοσοφικών Επιστημών...*, τόμ. Α', Βιέννη 1799, σ. 149.

βασανιστική: [ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ] η τέχνη με την οποία δοκιμάζεται η ποιότητα του χρυσού και αργύρου, δηλαδή το πόσο το μέταλλο απέχει της φυσικής καθαρότητας. Αυτή γίνεται με το τρίψιμο του μετάλλου πάνω σε σκληρή μαύρη πέτρα, που ονομάζεται *βασανιστικός λίθος*, κυρίως όμως και ακριβέστερα με την ανάλυση.

ΠΗΓΗ: Αγνώστου, *Διδασκαλία Εντελής συστηματική...*, τόμ. Α', Ιάσσιον 1817, σ. 36.

βάσεις οξύσιμοι: [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] τα σώματα που μπορούν να απορροφήσουν κάποια ποσότητα οξυγόνου και να μεταβληθούν σε οξέα. Τα ονόματα των οξέων λαμβάνονται από τις βάσεις, όταν είναι απλές, ενώ όταν η βάση είναι άγνωστη, το οξύ λαμβάνει την ονομασία του από την ουσία εκείνη στην οποία βρίσκεται σε αφθονία. Έτσι γίνεται λόγος για ηλεκτρικό οξύ, γιατί βρίσκεται πολύ από αυτό στο ήλεκτρο, στο κηκιδικό οξύ, στο ταρταρώδες οξύ κ.α. Κατά την νεότερη ονοματολογία, όσα οξέα είναι αδύνατα, έχοντας λίγο οξυγόνο, έχουν την καταλήξη *-ώδες*. Π.χ. θειώδες, νιτρώδες, φωσφορώδες οξύ. Όταν το οξύ είναι τέλειο,

έχει όμως και κάποια περισσότερη ποσότητα οξυγόνου από τα οξέα που λήγουν σε *-ικόν*, λήγει σε *-ικόν οξυγονωμένον*. Υπάρχουν βάσεις δεκτικές ενός μόνου βαθμού οξύνσεως, δύο, τριών, τεσσάρων και το σώμα γίνεται *οξειδίων, οξύ εις -ώδες, οξύ εις -κόν, υπεροξυγονωμένον ή υπεροξύ. (σημ.: αμέταλλον.)*

ΠΗΓΗ: Βαρδαλάχου Κωνσταντίνου, *Φυσική Πειραματική...*, Βιέννη 1812, σ. 126-127.

Βάσρα: [ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ] πόλη του Ιρακβαβελί στη συμβολή των ποταμών Τίγρη και Ευφράτη, με εξαιρετική εμπορική ανάπτυξη και πληθυσμό 50 000 κατοίκους. (σημ.: Βασόρα.)

ΠΗΓΗ: Κούμα Κ.Μ., *Σύνοψις επιστημών δια τους πρωτοπείρους...*, Βιέννη 1819, σ. 195.

βαστάζοι: [ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ] όσοι μεταφέρουν στους ώμους τους ή διορθώνουν τους σάκκους και όλα όσα αυτοί περιέχουν.

ΠΗΓΗ: Παπαδοπούλου Νικολάου, *Ερμής ο Κερδώς...*, τόμ. Α', Βενετία 1815, σ. 7.

Βατικάνον: [ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ] το αρχαίο παλάτι ή η αρχαία καθέδρα των Παπών της Ρώμης. Το παλάτι στο οποίο τώρα κατοικούν οι Πάπες είναι νεότερο και κατά πολύ λαμπρότερο και ονομάζεται Λατεράνον. Ο όρος Βατικάνον χρησιμοποιείται αντί αυτού της Αυλής της Ρώμης ή της Εκκλησιαστικής Διοικήσεως της Ρώμης. Το Βατικάνο είναι περίφημο για τη Δημόσια Βιβλιοθήκη του, που θεωρείται ως μία από τις πρώτιστες βιβλιοθήκες της Οικουμένης.

ΠΗΓΗ: Μοισιόδακος Ιωσήπου, *Θεωρία της Γεωγραφίας*, Βιέννη 1781, σ. 197.

βαττερία του Βόλτα: [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] πολλές στήλες του Βόλτα, τοποθετημένες ή μία πάνω στην άλλη, αποτελούν μια μπαταρία, επονομαζόμενη του Βόλτα. Η λέξη δηλώνει σειρά πυροτηλεβόλων οργάνων, κανονίων, καθώς και τον τόπο όπου αυτά τοποθετούνται (*πυροβολόσταθμος*).

ΠΗΓΗ: Κανέλου Στεφάνου, *Φυσική Δημόδης εις Παύσιν της Δεισιδαιμονίας...*, Βενετία 1810, σ. 235-270.

βαφαί: [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] υλικά μερίδια που έχουν την ιδιότητα να διαθλούν τις ακτίνες που προσπίπτουν σε αυτά, από τις οποίες κάποιες μετά τη διάθλαση ανακλούν και κάποιες απορροφούν. Τα μερίδια αυτά αναλόγως του διαφορετικού σχήματος, πάχους, θέσης και μεγέθους, διαθλούν διαφορετικά και ανακλούν τις ακτίνες, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό ποικίλα χρώματα.

ΠΗΓΗ: Θεοτόκη Νικηφόρου, *Στοιχεία Φυσικής εκ νεωτέρων συνερανισθέντα*, τόμ. Β', Λειψία Σαξωνίας 1767, σ. 139.

Βέλγιον: [ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ] το καλούμενο και παλαιά Γερμανία, αποτελεί μέρος της Βελγικής Γαλατίας. Διαιρείται σε δύο μέρη, τις Κατωχώρες και τις Ουνίτες Επαρχίες. Στις Κατωχώρες ο αέρας είναι πυκνός και η γη νομαδική, καρποφόρος σπερμάτων και πεδινή, με αξιόλογες και πολυάνθρωπες πόλεις. Θρήσκευμα καθολικό. Σημαντικότερες πόλεις η Αντουερπία ή Άνουερσ (d'Anuers), η Δουνκέρκα (Dunkerque), ο Νέος Λιμήν ή Νοβουσπόρτος (Nieuroort), η Οστένδα (Ostende). Τις 7 Ουνίτες Επαρχίες, μία Ένωση από το 1579, αποκαλούν Αριστοκρατία της Ολλανδίας. Πρόκειται για περιοχή με κάθυγρο και πυκνό αέρα, με γη ελώδη αλλά διακοσμημένη με πλήθος αγροτικών κατοικιών, που την αναδεικνύουν *αρεστή και τερπνή*. Στις Ουνίτες κυριαρχεί το καλβινικό θρήσκευμα. Σημαντικές πόλεις το Αμστελόδαμον (Amsterdam), η Άγα ή Άνε (la Haye), το Μιδέλβουργον (Middelbourg), το Δορτ (Dort), η Δορδρέχτ (Dordrecht), το Ούτρεχτ, το Ροτερόδαμον (Rotterdam).

ΠΗΓΗ: Θεοτόκη Νικηφόρου, *Στοιχεία Γεωγραφίας...*, Βιέννη 1804, σ. 136-152.

Βελιγράδιον (Άλβα Ελλήνων): [ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ] πόλη της Σερβίας στην Ευρωπαϊκή Τουρκία, στη συμβολή των ποταμών Δουναβίου (Δούναβη) και Σάου (Σάβου). Έχει 30 000 χιλιάδες κατοίκους, αξιόλογο φρούριο, *εμπορείον κοινόν των Τουρκικών και Αυστριακών πραγμάτων*.

ΠΗΓΗ: Κούμα Κ.Μ., *Σύνοψις επιστημών δια τους πρωτοπείρους...*, Βιέννη 1819, σ. 129.

Βενετία: [ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ] ένδοξη πόλη στη μυχό του Αδριατικού Πελάγους, καθέδρα διοικήσεως. Εν μέρει βρίσκεται κτισμένη σε νησιά και εν μέρει σε τεχνητάς γαιωμένην θάλασσαν. *Οι δρόμοι της είναι οχετοί, δια των οποίων περιπατούν οι άνθρωποι με πλοιάρια*. Στη μεγάλη αγορά υπάρχει η εκκλησία του Αγίου Μάρκου, η γέφυρα Ριάλλο και τέσσερις θαυμαστοί ίπποι, *έργον χειρός ελληνικής*. Οι κάτοικοί της αριθμούνται 150 000 χιλιάδες.

ΠΗΓΗ: Κούμα Κ.Μ., *Σύνοψις επιστημών δια τους πρωτοπείρους...*, Βιέννη 1819, σ. 144.

βέργες: [ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ] μονάδα μέτρησης μήκους στην Αγγλία (*Ιγγλιτέρρα*). 3 βέργες ισούνται με 4 *μπράτζα* Βενετίας

ΠΗΓΗ: Αγνώστου, *Ζυγόμετρον...*, Βενετία, 1803, σ. 22.

Βερολίνον: [ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ] μητρόπολη της προυσσιακής μοναρχίας και καθέδρα του βασιλείως, κτισμένη στις δύο όχθες του ποταμού Σπρέου, με πληθυσμό 174 000 κατοίκους. Από τα εξαιρετα οικοδομήματά της είναι το βασιλικό παλάτι, η νομισματοθήκη, το ταμείον φυσικών και τεχνητών πραγμάτων, η οπλοθήκη, το θέατρο, το πανεπιστήμιο, η βασιλική βιβλιοθήκη, το αστεροσκοπείο, ο βοτανικός κήπος.

Υπάρχουν εκεί πολλές Ακαδημίες τεχνών και επιστημών, οι εταιρείες γραμματισμένων, 5 γυμνάσια, το σχολείο αλάλων και πολλά εργαστήρια τεχνών.

ΠΗΓΗ: Κούμα Κ.Μ., *Σύνοψις επιστημών δια τους πρωτοπείρους...*, Βιέννη 1819, σ. 158.

βίαιο εμπόρισμα (embargo): [ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ] σημαίνει την παρεμπόδιση ενός πλοίου υπό κάποιας εξουσίας, με σκοπό να το μεταχειριστεί για μεταφορά πολεμικών εφοδίων ή στρατιωτών σε καιρό πολέμου (επίταξη) ή όταν μία εξουσία εμποδίζει τα πλοία άλλης εξουσίας με την οποία ευρίσκεται σε πολέμο (απαγόρευση οικονομικών ανταλλαγών). [Αγγλικός όρος — προέρχεται από την ισπανική λέξη *embargar* που σημαίνει απαγορεύω, αποκλείω < λατιν. *imbaricare, in + barra = αμπάρα*]. (σημ.: εμπάργκο, κωλυσίπλοια.)

ΠΗΓΗ: Αγνώστου, *Διδασκαλία Εντελής συστηματική...*, Ιάσσιον 1817, σ. 158.

Βιέννα (Ουινδοβόνα): [ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ] μητρόπολη της αυστριακής μοναρχίας, στη μεσημβρινή όχθη του Δουναβίου (Δούναβη). Καθέδρα του αυτοκράτορος, του οποίου το παλάτιον ονομάζεται *Αυτοκρατορική Πόλις (Burg)* και όλων των καγκελαριών των ηνωμένων υπό την αυστριακήν ηγεμονία βασιλείων και επαρχιών. Περιφέρμα οικοδομημάτα της είναι ο ναός του Αγίου Στεφάνου, το πανεπιστήμιο με βιβλιοθήκη 90 000 τόμων, το αστεροσκοπείο, ένα πολυτεχνικό σχολείο, 3 γυμνάσια, 1 πραγματικόν σχολείον (εμπορική σχολή), 1 γενικόν κανονικόν σχολείον, 5 μεγάλα σχολεία, 113 κοινά σχολεία παιδων και κορασίων, μια Ακαδημία των καλών τεχνών, μια *Ιατρικοχειρουργική* σχολή, μια σχολή ανατολικών γλωσσών, μια πολεμική, η των ευγενών *Θηρασιανή Ακαδημία*, πολλά παιδαγωγεία, 1 σχολείο αλάλων και 1 τυφλών. Η Αυτοκρατορική βιβλιοθήκη περιέχει 300 000 τόμους και ανάμεσά τους 3 000 ελληνικά χειρόγραφα.

ΠΗΓΗ: Κούμα Κ.Μ., *Σύνοψις επιστημών δια τους πρωτοπείρους...*, Βιέννη 1819, σ. 137-138.

βίσεκτον έτος: [ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ] το δίσεκτον έτος, διάρκειας 366 ημερών. Αυτό ακολουθείται από τρία έτη διάρκειας 365 ημερών, που ονομάζονται κοινά. Η επιπλέον ημέρα στο βίσεκτον έτος προστίθεται στο μήνα Φεβρουάριο. Η διάταξη αυτή των ετών ονομάζεται *Περίοδος* ή *Καλενδάριον Ιουλιανόν*, διότι καθορίστηκε από τον Ιούλιο Καίσαρα. Και επειδή το πρώτο έτος της χριστιανικής εποχής βρέθηκε να είναι το πρώτο από τα κοινά έτη, γι' αυτό όλα τα δίσεκτα έτη συμπίπτουν με αριθμούς που μπορούν να διαιρεθούν δια του 4.

ΠΗΓΗ: Ρώμπαππα Θεοδοσίου, *Μαθήματα της Ναυτικής Επιστήμης...*, τόμ. Α', Βονωνία της Ιταλίας 1806, σ. 195.

βισμούθιον: [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] ονομάζεται και κασσίτερος των καθρεπτών, είναι ημιμέταλλο λαμπρό, με άσπρο χρώμα, κιτρινωπό, εύθραυστο και εύκολα οξειδούμενο. Δέκα φορές βαρύτερο του ύδατος, άοσμο και άχυμο. Κόβεται με μαχαίρι. Αν κτυπηθεί μεταβάλλεται σε σκόνη. Κρυσταλλώνεται και μετατρέπεται σε κύβους και οκτάεδρα. Βρίσκεται ενωμένο με θείο και αρσενικό, περιέχει κοβάλτιο ή άργυρο. Μεταλλεία βισμούθιου βρίσκονται στη Σαξωνία, Βοημία, Σουηκία (Σουηδία), κ.α. Χρησιμεύει στην κατασκευή καθρεπτών, αν προσθέσουμε ένα μέρος βισμούθιου και κασσιτέρου σε κοινό κράμα από 1 μέρος χαλκού, 1 μέρος στίμμι, 5 μολύβδου. Διαλυμένο σε νιτρικό οξύ μετατρέπεται σε συμπαθητικό μελάνι.

ΠΗΓΗ: Βαρδαλάχου Κωνσταντίνου, *Φυσική Πειραματική...*, Βιέννη 1812, σ. 256-257.

βιτριόλιον: [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] είδος άλατος που πήρε το όνομά του από το vitri, γιατί είναι διαφανές όπως η ύαλος. Από τους Έλληνες ονομάζεται χαλκάνθη, άνθος του χαλκού και ως επί το πλείστον αναφέρεται από το μέταλλο αυτό. Με διασταλλαγμό από το βιτριόλιο εκπέμπονται πνεύματα οξέα. Αν πνεύμα θείου χυθεί σε ρινίσματα χαλκού ή σιδήρου και προστεθεί μέτριας θερμότητας ύδωρ, το ύδωρ διηθημένο και εξατμιζόμενο, αφήνει βιτριολικές συγκρίσεις, όπως και τα υπόλοιπα άλατα, παραλληλεπίπεδες, ρομβοειδείς και παραπλήσιες στα σχήματα. Από αυτές θεωρείται ότι δημιουργείται η χαλκάνθη. Από τα άλατα αυτά τα εξαγόμενα οξύτερα πνεύματα είναι δυνατόν να προχωρούν δια των πόρων στην διάλυση των μετάλλων και από τη διαδικασία αυτή προκύπτει η δημιουργία των δραστήριων, στύγειων και βασιλείων υδάτων. (σημ.: θειικός χαλκός / θειικός σίδηρος.)

ΠΗΓΗ: Βουλγάρεως Ευγενίου, *Τα αρέσκοντα τοις φιλοσόφοις...*, Βιέννη 1805, σ. 275-276.

Βλαχία, Μολδαβία: [ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ] υποτελείς στην Τουρκία Επαρχίες. *Λαμβάνουν από την Υψηλή Πόρτα (Υψηλή Πύλη) ηγεμόνες Χριστιανούς, οι οποίοι ετησίως επαναβεβαιούνται και πληρώνουν στο Σουλτάνο μεγάλο φόρο. Συχνά καταβιβάζονται και φονεύονται, αλλά όχι χωρίς τη συγκατάθεση των Μπογιάρων, των πολιτικών αξιωματικών και Ευγενών.* Η γλώσσα τους αποτελεί μίξη της σλαβονικής, παλαιάς δακικής, λατινικής και ιταλικής. Οι κάτοικοι, που είναι οπαδοί του Ανατολικού Δόγματος, έχουν ήθη τουρκικά. Μεταξύ των κατοίκων υπάρχουν Γραικοί, Αρμένιοι, Εβραίοι. Πόλεις: Βουκορέστιον, Πραιίλα στη Βλαχία, Ιάσιον, Γαλάτσι, Χοτίνη στη Μολδαβία.

ΠΗΓΗ: Καπετανάκη Κυριακού, *Σχολαστική Γεωγραφία...*, Βιέννη 1808, σ. 346-350.

βολίδα: [ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ] η διαδικασία καταμέτρησης του βάθους της θάλασσας σε ένα συγκεκριμένο σημείο. Το επίπεδο (ο χάρτης) ή η καταγραφή ενός

κόλπου μιας παραθαλάσσιας περιοχής δεν έχει αξία για τους ναυτικούς, αν δεν σημειωθεί σε αυτόν το βάθος της θάλασσας με τις διαφόρους ποιότητες του πυθμένα. Οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την ακριβή μέτρηση του βάθους είναι: να γίνουν οι μετρήσεις όταν η θάλασσα είναι ατάραχη και ήσυχη, να γίνει συστηματική μέτρηση όλης της υπό καταγραφή περιοχής, από 100 σε 100 βήματα τουλάχιστον, προσδιορίζοντας επακριβώς με τη βούσολα (ναυτική πυξίδα) το σημείο του τόπου, όπου έγινε η καταμέτρηση και καταγράφοντας τον αριθμό των οργυιών του βάθους. Ο ναυτικός πρέπει να επαυξάνει τις μετρήσεις (βολές): α) Όταν υποπτεύεται την ύπαρξη ανισότητας στον πυθμένα της θάλασσας, οπότε πρέπει να εξετάσει εξονυχιστικά όλον τον τόπο για να βεβαιωθεί αν υπάρχει κάποιος κρυμμένος κίνδυνος ή προεξοχή και να προσδιορίσει την ακριβή θέση και την έκτασή του. β) Όταν έχει επιλέξει σημείο προσάραξης, για να γνωρίσει την έκταση ακριβέστερα. γ) Όταν βρίσκεται σε στενό κανάλι, από το οποίο πρέπει να περάσει το πλοίο.

ΠΗΓΗ: Ρώμπαπα Θεοδοσίου, *Μαθήματα της Ναυτικής Επιστήμης...*, τόμ. Β', Βονωνία της Ιταλίας 1806, σ. 118-119.

βόρεια σέλαα: [ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ] ονομάζονται και *αρκτών φως*. Είναι ένα φωτεινό φαινόμενο, που ονομάζεται έτσι επειδή συνήθως φαίνεται προς το βόρειο μέρος της γης και το φως του, όταν πλησιάζει τον ορίζοντα μοιάζει με το φέγγος της σελήνης. Αποτελεί αντικείμενο μελέτης του Μαιράν, στην *Πραγματεία των Βορείων Σελάων* (*Traite des Aurores boreales*), που τυπώθηκε το 1731, 1754. Τα βόρεια αυτά σέλαα παρατηρούνται στους βόρειους τόπους. Στην Ιταλία σπανίως παρατηρούνται. Στο Παρίσι είδαν ένα πολυθρύλητο στις 7 Οκτωβρίου του 1726, το οποίο ακολούθησαν πολλά άλλα, ώστε ο Μαιράν παρακινήθηκε από αυτό να αναζητήσει την αιτία τέτοιων φαινομένων και θεώρησε ότι τη βρήκε στο ζωδιακό φως. Τα βόρεια σέλαα κατά τον Λαλάντ φαίνεται να έχουν σχέση με τα ηλεκτρικά φαινόμενα. Αυτά κάνουν να αλλάζει αισθητά η διεύθυνση της μαγνητικής βελόνης. Άνθρωποι βεβαιώνουν ότι άκουσαν στα βόρεια σέλαα έναν ήχο, παρόμοιο με αυτό των ηλεκτρικών σπινθήρων. Βάσει των παρατηρήσεων της ύλης του μαγνήτη και της ηλεκτρικής, η ηλεκτρική ύλη φέρεται προς βορράν και είναι φυσικό να βγαίνει δια μέσου των πόλων της γης, προς μέρη μάλιστα όπου βρίσκονται τα περισσότερα ορυκτά, τα οποία πράγματι υπάρχουν σε μεγάλη έκταση στα αρκτικά μέρη. (σημ.: βόρειο σέλας.)

ΠΗΓΗ: Φιλιππίδου Δ.Δ., *Επιτομή Αστρονομίας...*, τόμ. Α', Βιέννη 1803, σ. 173-174.

Βόρειοι Αμερικανικοί Πολιτεία: [ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ] στη Β. Αγγλική Αμερική, προς βορράν φτάνουν στον ποταμό Λαυρέντιο, στα νοτιοδυτικά ως το Μισσισιππί. Οι

κάτοικοι συνίστανται από διάφορα έθνη, κυρίως Άγγλων, Γάλλων, Ολλανδών, Γερμανών, Ελβετών και των απογόνων αυτών. Σ' αυτούς προστίθενται και κάποιοι μαύροι και ημιμαύροι. Όλοι αυτοί ζουν σε 22 πολιτείες που αποτελούν μια ελεύθερη πολιτεία και οι απεσταλμένοι τους αποτελούν τη Γενική Σύνοδό τους. Ο πληθυσμός τους φτάνει στα 9 000 000. Επισημότερες πόλεις η Φιλαδέλφεια, μητρόπολη και πολυανθρωπότερη πόλη με 100 000 κατοίκους και η Βασιγκτών (Ουάσινγκτον), καθέδρα της Γενικής Συνόδου με 10 000 κατοίκους.

ΠΗΓΗ: Κούμα Κ.Μ., *Σύνοψις επιστημών δια τους πρωτοπείρους...*, Βιέννη 1819, σ. 210.

Βόρειοι Αμερικανικά Χώρα των Εντοπίων: [ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ] καλύπτουν μια επιφάνεια 150 000 τ.μ. μεταξύ Χυδσόνς Βάι (Κόλπος Χάντσον) και Μεγάλου Ωκεανού (Ειρηνικός), όπου υψώνονται τα μέγιστα όρη της Β. Αμερικής και πολλές μεγάλες λίμνες. Ο πληθυσμός συνίσταται από πολλές φυλές που ζουν με το κυνήγι και τη κτηνοτροφία. Στα δυτικά παράλια είναι γνωστές οι εκβολές του Ορεγάνου (Oregon), ενώ στα παράλια από βορράν προς νότον είναι οχυρωμένοι οι Ισπανοί, οι Ρώσσοι και οι Άγγλοι.

ΠΗΓΗ: Κούμα Κ.Μ., *Σύνοψις επιστημών δια τους πρωτοπείρους...*, Βιέννη 1819, σ. 211.

βόρειον σέλας: [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] κόκκινος αναμμένος ατμός που παρατηρείται προς βορράν, στο πιο ψηλό σημείο της ατμόσφαιρας. Το φως αυτό κινείται ατάκτως και περιέχει χρωματισμένα τόξα. Κατά τους νεότερους αιτία του φαινομένου είναι η σήψη ζωικών ουσιών, η διάλυση του ύδατος κ.α., περιστάσεις από τις οποίες παράγεται πολύ υδρογονικό πνεύμα, κυρίως όταν συμβάλλει η ενέργεια του θερμογόνου, όπως συμβαίνει κάτω από τον ισημερινό, όπου υπάρχει πολύ θερμότητα. Το πνεύμα αυτό δεν έχει καμία συγγένεια με τον ατμοσφαιρικό αέρα, ούτε ενώνεται με αυτόν, είναι ελαφρότερο από εκείνον και συγκεντρώνεται στο ψηλότερο σημείο της ατμόσφαιρας. Η ηλεκτρική ύλη, όταν αγγίζει τον αέρα, πυροδοτεί αυτό το πνεύμα. Και κατά την καύση αυτή παράγεται φως και θερμογόνο και από αυτό προέρχεται ο κόκκινος και πυρακτωμένος ατμός στο σέλας. Όσο περισσότερο εκτείνεται η καύση, τόσο μεγαλύτερο είναι το σέλας.

ΠΗΓΗ: Βαρδαλάχου Κωνσταντίνου, *Φυσική Πειραματική...*, Βιέννη 1812, σ. 623-624.

βόρραξ: [ΦΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ] είδος άλατος διαχωριστικό, που συντελεί στην διάλυση των μετάλλων. Εξάγεται από κάποιο μεταλλικό σώμα και στο χημικό εργαστήριο παρασκευάζεται από νίτρο, αμμωνιακό, στυπτηρία και κοινό άλας.

ΠΗΓΗ: Βουλγάρεως Ευγενίου, *Τα αρέσκοντα τοις φιλοσόφοις...*, Βιέννη 1805, σ. 276.

Βουλγαρία (Κάτω Μοισία): [ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ] χώρα της Ευρωπαϊκής Τουρκίας, μεταξύ στομάτων του Δουναβίου, της Μαύρης Θαλάσσης και του Αίμου.

ΠΗΓΗ: Κούμα Κ.Μ., *Σύνοψις επιστημών δια τους πρωτοπείρους...*, Βιέννη 1819, σ. 128.

Βουρδίγαλα: [ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ] Bourdeaux, πόλη της Γαλλίας.

ΠΗΓΗ: Κούμα Κ.Μ., *Σύνοψις της παλαιάς γεωγραφίας...*, Βιέννη 1819, σ. 157.

βούσολα: [ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ] καλείται και *ναυτική πυξίδα* από τους νεότερους συγγραφείς και άλλαξε εντελώς το χαρακτήρα της Ναυτικής, διαφοροποιώντας τη από εκείνη των παλαιών (ακτοπλοία). Το κυριότερο μέρος της είναι ένας κανόνας ή μια σιδερένια βελόνη, η οποία τριβόμενη πάνω σε μαγνήτη αποκτά την ιδιότητα να μας φανερώνει τη διεύθυνση του μεσημβρινού ή το σημείο τομής του μεσημβρινού με τον ορίζοντα. Γι' αυτό πρέπει να είναι κρεμασμένη από τη μέση με μία κλωστή ή να κινείται στην επιφάνεια κάποιου ακίνητου υγρού. Η ευθεία γραμμή πάνω στην οποία ισορροπεί η μαγνητική βελόνη ονομάζεται *μαγνητικός μεσημβρινός*.

ΠΗΓΗ: Ρώμπαππα Θεοδοσίου, *Μαθήματα της Ναυτικής Επιστήμης...*, τόμ. Β', Βονωνία της Ιταλίας 1806, σ. 1-2.

βραβείον κινδυνασφαλείας: [ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ] το διδόμενο προς τον κινδυνασφαλιστή μίσθωμα για να αποδεχθεί τους κινδύνους. Αυτό υπολογίζεται επί τοις % πάνω στην τιμή του εμπορεύματος. [Ο όρος είναι απόδοση του αντίστοιχου ιταλικού *premio* ή του γαλλικού *prime* που σημαίνει ασφάλιστρον.] (σημ.: ασφάλιστρο.)

ΠΗΓΗ: Παπαδοπούλου Νικολάου, *Ο Εμπορικός Κώδηξ της Γαλλίας...*, Βιέννη 1817, σ. 117.

Βρετανία Μεγάλη: [ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ] αποτελείται από 3 βασιλεία, της Αγγλίας, Σκωτίας, Ιρλανδίας. Παλαιότερα η Βρετανία ή νήσος της Αλβιώνος ήταν διηρημένη σε δύο τμήματα, από τα οποία μεγαλύτερο ήταν η Αγγλία και μικρότερο η Σκωτία ή Καληδονία. Το κλίμα της Αγγλίας είναι εύκρατο και η γη νομαδική και σπερματοφόρος, οινοφόρος και πλήρης θηράσιμων ζώων, περιέχει μεταλλεύματα, όπως ορείχαλκο και πλήθος ιχθύων. Η Σκωτία έχει αέρα ψυχρό, γη ολιγόκαρπο και πλήθος ορυκτών ανθράκων. Η Ιρλανδία ή Ίρις ή Ιέρνη και ελάχιστων Βρετανία έχει αέρα εύκρατο, νομαδική γη και ξυλοφόρο. Οι βόες αυτής τιμώνται όσο και οι ίπποι της Αγγλίας. Το μοναρχικό πολίτευμα της Αγγλίας, η κληρονομική βασιλεία, περιορίζεται από το Παρλαμέντο, δηλαδή το Σύνεδριο των Κριτών που έχουν υπέρτατη εξουσία (Κοινοβούλιο). Η Σκωτία συνενώθηκε με την Αγγλία από το 1706, συγκροτώντας βασιλεία που ονομάστηκε Μεγάλη Βρετανία. Ο ηγεμών της Ιρλανδίας με

βασιλική εξουσία, οφείλει υπακοή στους νόμους του βασιλείου και στις αποφάσεις του Παραλαμέντου. Θρήσκευμα της χώρας το επισκοπικό ή πρεσβυτερικό. Πρωτεύουσες πόλεις: Το Λόνδρινον ή Λονδίον ή Λόνδρα (*Londres*), μητρόπολη της Αγγλίας και πάσης της Μεγάλης Βρετανίας, το Εδιμβουργον (*Edimbourg*) της Σκωτίας, το Δούβλινον (*Dublin*) της Ιρλανδίας. Σημαντικές πόλεις η Ναυκαλία (*Newcastle*), Ούλλον (*Hall*), το Βοστόνιον (*Boston*), το Υάρμουθ (*Yarmuth*), η Εξωνία ή Εξτζέστερ (*Excester*), το Πλυμούτ (*Plymuch*), το Βριστόλιον (*Bristol*), το Λεουερπούλ (*Leuerpool*), η Στερλίγγα (*Sterlings*), η Γλασκαύα ή Γλάσκοβ (*Glasgow*), το Λονδονδέρρι (*Londonderry*), η Γαλίβα ή Γαλόβαυ (*Galoway*), το Λιμέρικον (*Limerick*), η Καντουαρία ή Καντορβερία (*Cantorbery*), η Σαλισβουρία (*Salisbury*), η Γλοτζεστερία (*Glocester*), η Οξφορδία (*Oxford*), η Κανταβριγία ή Καμβριδγία (*Cambridge*), το Νόρβικ ή Νορδόβικον (*Norwich*), το Υόρκ ή Εβόρακον (*Yorch*), η Καστρία (*Chester*).

ΠΗΓΗ: Θεοτόκη Νικηφόρου, *Στοιχεία Γεωγραφίας...*, Βιέννη 1804, σ. 153-161.

Βρύσσελ: [ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ] μεγάλη και λαμπρή πόλη της Νότιας Ολλανδίας, με έξοχα εργαστήρια τεχνητών. (σημ.: Βρυξέλλες.)

ΠΗΓΗ: Κούμα Κ.Μ., *Σύνοψις επιστημών δια τους πρωτοπείρους...*, Βιέννη 1819, σ. 173-174.

βύρσα εμπορική: [ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ] συγκροτείται με άδεια της διοικήσεως και είναι ο τόπος συνελεύσεως των εμπόρων, ναυκλήρων, πρακτόρων των συναλλαγμάτων και μεσιτών. Ο όρος προέρχεται όχι από τη λέξη πουγγί ή την ύλη από την οποία το πουγγί κατασκευάζεται [η βύρσα ή βυρσών = μεγάλης αντοχής δέρμα], αλλά από το κύριο όνομα αυτού, van der Beursee, που πρώτος χρησιμοποίησε στην Βρύγη των Βατταυών (Ολλανδία), την οικία του για συναλλαγές. Από το δικό του όνομα ονομάστηκαν κατά μίμηση τα *απανταχού για το σκοπό αυτό κτήρια* (*Boerse*). Η έκβαση των διαπραγματεύσεων και συναλλαγών στη βύρσα προσδιορίζει τις ισοτιμίες των συναλλαγμάτων, των εμπορευμάτων, των κινδυνασφαλειών, των ναύλων, των μεταφορών δια ξηράς, δια των ποταμών, των διωρύγων, των δημόσιων ομολογιών, στα γαλλικά *obligation publique* και όσων επιδέχονται σημείωση (στο εμπορικά κατάστιχα). Οι διάφορες αυτές τιμές καθορίζονται με ανοικτή διαδικασία από τους συνναλλαγματικούς πράκτορες και μεσίτες κατά τον προσδιορισθέντα τρόπο των γενικών και μερικών κανόνων της αστυνομίας. (σημ.: εμπορική λέσχη — τόπος εμπορικών, χρηματιστηριακών, ασφαλιστικών πράξεων.)

ΠΗΓΗ: Παπαδοπούλου Νικολάου, *Ο Εμπορικός Κώδηξ της Γαλλίας...*, Βιέννη 1817, σ. 26-27.